

Høring om forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark

Av hensyn til sjøfuglenes behov for ro i hekkeperioden er det behov for å forlenge perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene. Dagens regelverk gir et ferdselsforbud i perioden 15. april til 15. juli. Det er grunnlag for å utvide ferdselsforbudet til å gjelde i perioden 15. mars til 15. august.

Høringsfrist er 1. november 2023.

Bakgrunn for saken

De aktuelle statsforvalterne har i år fått oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å vurdere behovet for å endre perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater i Oslofjorden og Agder, og eventuelt gi tilrådning om endring av verneforskriftene. Oppdraget kommer som en oppfølging av tiltak T28 i *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv*.

I Vestfold og Telemark har verneforskriftene for alle sjøfuglreservatene i dag en regel som sier at i tiden fra og med 15. april til og med 15. juli er ilandstigning og all ferdsel i reservatene forbudt. Der hvor det har vært aktuelt er det gitt unntak for ferdsel i forbindelse med yrkesfiske, beiting og vedlikehold av anlegg, samt i forbindelse med oppsyn, redningsaksjoner og tilsvarende virksomhet.

Sjøfuglreservatene er vernet med hjemmel i naturmangfoldloven. Denne loven har i § 5 et forvaltningsmål som sier at artene ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. I dette målet er også ivaretagelse av artenes funksjonsområder inkludert. Hekkeområder er kritisk viktige funksjonsområder for sjøfugl.

Historikk og utvikling i sjøfuglbestander

Med virkning fra 1979 (Vestfold) og 1980 (Telemark) ble de første sjøfuglreservatene med ferdselsforbud opprettet i det som i dag er Vestfold og Telemark fylke. Formålet med dette var i stor grad å beskytte viktige hekkeplasser for sjøfugl mot forstyrrelser i hekketida. Tidsperioden for ferdselsforbud ble satt fra 15. april til 15. juli. I 2009 ble *Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl* vedtatt. For Vestfold og Telemark sin del innebar dette opprettelsen av 15 nye sjøfuglreservater i Telemark og 25 i Vestfold. Behov for å unngå forstyrrelser på hekkeplassene i den kritiske

hekkeperioden var en stor del av begrunnelsen for dette vernevedtaket. I denne vernerunden ble det vurdert å utvide tidsperioden for ferdselsforbud til 31. juli. Resultatet ble at sluttdatoen 15. juli ble videreført etter en avveining på bakgrunn av hekkebiologi, hensynet til friluftsliv og praktiske hensyn.

Fra *Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl* i 2009 og fram til i dag har det skjedd betydelige endringer i bestandsutviklingen til sjøfugl, og kunnskapsgrunnlaget om det lokale fuglelivet har blitt bedre. Utøvelsen av friluftslivet i skjærgården har også endret seg noe i denne perioden.

Norsk rødliste for arter er en oversikt over arter som har risiko for å dø ut i Norge, og denne ble for første gang lansert i 2010. Siden den gang har det kommet nye utgaver i 2015 og i 2021. Oversikten viser at flere av sjøfuglartene som hekker i Vestfold og Telemark er regnet som truet, med nedadgående bestandstrend. For enkelte arter er den nedadgående trenden svært tydelig, og bestandsstørrelsen har blitt svært redusert de siste årene. Hettemåke er arten som har hatt den tydeligste negative utviklingen. Den ble i 2010 regnet som nær truet (rødlistekategori NT), men allerede fra 2021 ble den ansett som kritisk truet (CR). Et annet eksempel på en art med negativ bestandsutvikling er ærfugl, som i 2010 ble regnet som livskraftig (LC). Fra 2021 ble ærfugl regnet som sårbar (VU). Andre arter viser en mer stabil bestand, og enkelte arter har en positiv bestandstrend. Eksempel på dette er teist som i 2010 og 2015 regnet som sårbar (VU), og fra 2021 i en bedre kategori, som nær truet (NT).

Vurderingen i *Norsk rødliste for arter* tar for seg utviklingen i hele Norge. Vi har i tillegg et godt kunnskapsgrunnlag om de lokale forholdene, som sier at de nasjonale bestandstrendene i stor grad også beskriver våre lokale forhold. En særlig viktig del av det lokale kunnskapsgrunnlaget er overvåkingen av hekkende sjøfugl gjennom mange år, utført av Birdlife avdeling Telemark og Store Færder ornitologiske stasjon. Overvåkingen viser at situasjonen er alvorlig for flere sjøfuglarter i Vestfold og Telemark.

Sjøfugl er i en alvorlig situasjon globalt, og omtrent 30 % av alle sjøfuglarter i verden er regnet som truet. Norge innehar en svært stor del av alle sjøfugler som hekker i Europa, dvs. 20 – 25 %. Norge har dermed et viktig forvaltningsansvar for sjøfugl. Overvåking av hekkende sjøfugl gjennom prosjektet SEAPOP viser en 30 % tilbakegang i hekkebestandene i Norge siden 2005. Årsaken til dette er sammensatt, og det dreier seg blant annet om mattilgang, sykdom, predasjon og klimaendringer.

Hvorfor er hekkeperioden og å unngå forstyrrelser så viktig?

Hekkeperioden for sjøfugl strekker seg totalt sett over en stor del av våren og sommeren. Dette skyldes at artene har ulike hekkestrategier. Noen arter etablerer seg på hekkeplassene tidlig på våren, mens andre ikke er ferdige med å legge egg før langt ute i juni. Mellom artene er det også betydelig variasjon på hvor lang tid ungene trenger for å bli flygedyktige. Ærfugl etablerer seg på hekkeplassene fra begynnelsen av april og de store måkene gråmåke og svartbak allerede fra tidlig i mars. Andre arter er trekkfugler og ankommer landet senere på våren. Eksempler på dette er sildemåke og makrellterne hvor en betydelig del av ungene ikke er flygedyktige før i månedsskiftet juli/august. Tidsperiode for hekking kan også variere noe fra år til år på grunn av vær- og næringsforhold. Samlet er det grunnlag for å si at perioden fra 15. mars til 15. august dekker det meste av hekkeperioden for sjøfugl. Dagens periode med ferdselsforbud 15. april til 15. juli dekker ikke hele hekkeperioden for flere arter.

Hekkeperioden er kritisk for å opprettholde bestandene, og vellykket hekking avhenger av trygge forhold på hekkeplassene. Forstyrrelser av hekkende sjøfugl har en klar negativ effekt på produksjon av unger, fordi det medfører fare for egg og unger, samt stress for foreldrefuglene. Ved forstyrrelser

øker faren for predasjon, sult, nedkjøling og overoppheting. En enkelt forstyrrelse kan medføre betydelig redusert hekkesuksess i en sjøfuglkoloni. Det er derfor viktig at forstyrrelser av hekkende sjøfugl begrenses.

FNs bærekraftsmål «Livet på land» dreier seg om å beskytte økosystemer og å stanse tap av naturmangfold. Til dette er det et delmål å iverksette umiddelbare tiltak for å stanse tap av biologisk mangfold og verne truede arter. En bedre beskyttelse av sjøfuglenes hekkeperiode vil være et bidrag til dette. Temaet sjøfugl berører også bærekraftsmålet «Livet i havet» hvor det er et delmål å forvalte og beskytte økosystemene i havet og langs kysten på en bærekraftig måte.

Menneskelig aktivitet i skjærgården i Vestfold og Telemark har vært høy gjennom mange år. Særlig på sommeren og på fine vårdager er det svært mange brukere av skjærgården. De siste ti årene har det også skjedd enkelte endringer i hvordan mennesker benytter skjærgården. Eksempler på dette er at bruk av kajaker og vannscootere har økt kraftig i perioden. Et ferdselsforbud knyttet til sjøfuglreservatene er effektivt for å begrense forstyrrelser som følger av menneskelig aktivitet.

Sjøfuglreservater i Vestfold og Telemark

I dag er det 88 sjøfuglreservater i Vestfold og Telemark. Dette inkluderer sonene for hekkende sjøfugl i Færder og Jomfruland nasjonalparker. De fleste er relativt små med et totalareal (land og sjø) på under 30 dekar, mens enkelte er betydelig større og utgjør mer enn 200 dekar. Det meste av disse arealene utgjør sjøareal rundt hekkeplassene.

Sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark utgjør omtrent 2 % av landarealet av det vi kan kalle skjærgården. Når det gjelder sjøareal i skjærgården utgjør sjøfuglreservatene under 1 %.

På vår nettside har vi lagt ut et kart som viser sjøfuglreservatenes utbredelse. Se lenke under. Merk at ferdselsforbud som vises innover i landet ikke er aktuelt for denne saken, og at enkelte sjøfuglreservat består av flere deler i kartet.

Vi ønsker dine innspill

I lys av den alvorlige situasjonen for flere sjøfuglarter, og at forstyrrelser på hekkeplassene påvirker bestandene negativt, ser vi det som aktuelt å forslå at perioden med ferdselsforbud utvides til å gjelde i hele perioden fra 15. mars til 15. august. Det er ønskelig at perioden med ferdselsforbud skal være den samme i alle sjøfuglreservatene i Oslofjorden og langs kysten av Agder. Like regler er praktisk for både forvaltningen og brukerne av skjærgården. For Vestfold og Telemark er fordelingen av hekkende sjøfugl langs kysten slik at den tilsier lik vurdering og behandling gjennom hele fylket.

Dette høringsbrevet sendes til grunneiere, kommuner, aktuelle organisasjoner og etater. Formålet med høringen er å få fram opplysninger om interesser som kan bli berørt av forslag om å utvide perioden med ferdselsforbud fra og med 15. mars til og med 15. august. Synspunkter og innspill sendes til Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks postmottak sfvtpost@statsforvalteren.no.

Vi har ikke nødvendigvis en komplett liste over aktuelle mottakere av dette brevet. Vi ber derfor om at brevet blir sendt videre til foreninger eller andre som kan ha interesse av saken.

Tilsvarende høringsbrev sendes også ut fra Statsforvalteren i Oslo og Viken og Statsforvalteren i Agder. Vi vil vurdere høringsuttalelsene i samråd med de andre Statsforvalterne, før vi sender en tilrådning til Miljødirektoratet.

Aktuelle rapporter om sjøfuglenes hekkeperiode, kart som viser hvor sjøfuglreservatene finnes og lenker til aktuelle nettsider ligger på vår hjemmeside statsforvalteren.no/nb/vestfold-og-telemark under «Høringer».

Høringsfristen er 1. november 2023.

Med hilsen

Grethe Helgås (e.f.)
direktør

Fred Marius Svendsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent